

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Punct XV. De decimo effectu excommunicationis, qui est priuatio
cuiuscunque vsus officij publici.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

dum est de scriptura, que non ad valorem actus, & obligationem inducendam necessaria est, sed solum ad illius probationem. Nam scriptura que ad valorem actus requiritur, vt in testamento contingit, in sententia definitiua iudicis, & similibus, si facta sit ab excommunicato etiam tolerato valorem non habet, qualem ipse actus requirit. Quippe actus ille testamentum, & sententia firmitatem, & perpetuitatem expostulat irrefragabiliter, hanc tamen habere nequit ab excommunicato confectus, cum possit eo ipso excipi tanquam excommunicato confectus, vt bene aduertit Coninch. *disp. 14. dub. 11. n. 13.* Paul. Layman. *lib. 1. sum. tract. 6. par. 2. cap. 2. n. 15.*

Si vero sit excommunicatus vitandus illicita erit scripturarum confectio; & grauis ex suo genere, eo quod sit ratione publici officij, & numeris, vt notauit Bonac. *disp. 2. quast. punct. 7. numero 4. vers. dixi.* Sed ad sit inualida, non est certum. Communis sententia Canonistarum affirmat, quos refert, & sequitur Henric. libro 13. de excommunicat. capite 9. Aulla 2. par. de censur. cap. 6. disp. 6. dub. 5. Galpar. Hurtado *disp. 3. de excommunicat. difficult. 5.* Mouentur ex capite nullus. 2. quast. 3. ibi. Nullus anathematizatorum suscipiatur, neque a quocumque credantur que ab eis dicuntur, vel conscribuntur: ac si valida essent eorum scriptura debet eis fides adhiberi, quia in nullo alio firmitas eorum consistit, ergo. Verum hic Textus non conuenit. Fateror namque anathematizatus non esse credendum ex necessitate, cum eorum testimonium opposito anathemate elidi possit; at dum non opponitur validum est, & fides ei adhibetur, & sententia ob illius causam lata valorem continet, vt recte aduertit Coninch. *disputatio. 14. dub. 11. conclus. n. 11.*

Quapropter dicendum est preedictas scripturas validas esse, si beneque facere, dum a paribus non excipiuntur; quia nullibi inueniuntur irrita. Sicuti docet Suar. *disp. 16. de censur. sect. 5. num. 5.* Coninch. *dicta disp. 14. dub. 11. concl. 2. & 3.* Bonac. *disp. 2. de excommunicat. quast. 2. punct. 5. numero 8. & punct. 7. numero 4.* In foro autem externo neque debent admitti, sed tanquam nullius fidei repelli, vt notauit Coninch. & Suar. *locis citatis.* Verum si ex consensu partium scriptura ab excommunicato conficiatur, distinguendum est, si partes confectae fuerint excommunicati, nullus eorum poterit spectato conscientia foro excommunicationis exceptionem opponere, vt scripturam infirmet; quia preedicto consensu videtur iuri exceptionis cessisse, & scripturae firmitatem adhibuisse. At si excommunicatio ignota esset, opprimere possit quilibet exceptionem excommunicationis opponere, & fidem scripturae elidere, vt bene aduertit Suar. *dicta sect. 5. n. 5.*

Septimo, & vltimo intercedit in iudicio reus, qui esto excommunicatus vitandus sit, trahi potest ad iudicium, vt deciditur in capite intelleximus. de iudicis. Ne vt ibidem dicitur, commodum ex sua excommunicatione reportet. Neque opus est, vt prius ab excommunicatione absoluat, aut faciat quantum in se est pro absolutione obtinenda, quia iura permissentia excommunicatum trahi vt reum ad iudicium, supponunt persistentem in excommunicatione trahi posse.

Notanter vsus sum verbo trahi, quod necessitatem indicat, neque enim excommunicatus etiam vt reus comparere in iudicio permittitur, si non ex necessitate, sed ex voluntate compareat; quia cum ex voluntate comparet pro suo, vel communi commodum comparere censetur, iuxta Textum in capite veniens. 2. de Testibus. Et Authen. si omnes. Cod. si minor ab hereditate se abstinere. Et pluribus exornat Sayrus libro 2. de excommunicat. cap. 9. num. 11. & seqq. Suar. *disp. 16. sect. 4. num. 16.* Quod commodum nullatenus iura preestare excommunicato intendunt. Ideoque in dicto cap. intelleximus de iudicis, dicitur obligatum esse in iudicio comparere, ne commodum ab excommunicatione reportet. Supponit ergo Textus excommunicati interuentum in iudicio non fore illi commodum, sed incommodum.

Postquam autem hac in iudicio presentia potest excommunicatum ad omnia sibi obiecta respondere, testes & instrumenta in sui defensionem producere, Iudicem, Aduocatum, Scribam, & Procuratorem eligere. Quinimo poterit exceptionibus dilatoris vt. Tum aduersus Iudicem eum recusando, vel eius iurisdictionem declinando. Tum aduersus auctorem obediendo ei excommunicationem, si forte in ea sit, vel quodcumque aliud impedimentum, quo a iudicio repelli possit. Tum aduersus procuratorem, si de legitimo mandato non constet. Tum aduersus testes, quod non debeat eis fides adhiberi. Denique vt potest quacunque exceptione, que ad sui defensionem dirigitur. Vnde si sentiat se sententia grauari, poterit appellationem interponere, que admittenda est, ac si excommunicatus non esset, ex Textu in cap. cum inter de exceptionibus. Et capite significauit, eodem tit. Nam appellatio est quedam iuris defensio ad grauamen remouendum. Capite suggestum de appellationibus. Atqui excommunicato omnis defensio permittitur, vt potest que a iure naturali

Terro. de Castro Sum. Mor. Pars V. l.

hali est introducta. Et colligitur ex capite dilecti filij. Cap. dilecti. Capite significauit. De exceptionibus. Et ibi Doctores. Ergo permittitur sunt preedictae exceptiones, & appellationes. Atque ita docent Glossa in cap. intelleximus de iudicis. Hugolin. ab. 2. de censur. cap. 11. §. 1. & c. 16. §. 2. & 3. & 4. Sayrus lib. 2. de censur. cap. 8. n. 13. & alij passim.

Sed an excommunicatus per se comparere in iudicio possit? Non conueniunt Doctores. Nam Decius in capite intelleximus de iudicis. numero 7. Et ibi Felin. numero 3. Syluest. verbo Excommunicatio 3. num. 1. effectu 12. Hugolin. de censur. tab. 2. cap. 16. §. 8. num. 1. Aulla 2. par. cap. 6. disp. 7. dub. 2. Galpar Hurtado *disp. 8. de excommuni. difficult. 4.* Paul. Layman lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 1. num. 15. in fine, negant posse per se comparere, sed necessario obligatum esse procuratorem eligere, & medio illo respondere, nisi forte ita pauper sit, vt non possit procuratori stipendia subministrare, vel eo in loco non reperiat procuratorem idoneum. Quia in cap. intelleximus de iudicis expresse deciditur excommunicatum posse in iudicio conueniri, & debere per alium respondere. Verbum enim debere necessitatem imponit, & aequè tum responsonem, tum modum respondendi respicit, at excommunicatus si conuenitur, ex necessitate responderet. Ergo etiam ex necessitate respondere debet per alium.

Ceterum est hoc conuenientissimum sit, vt excommunicationis effectus rectius obteuerit, & minima quoad fieri possit communicatio cum excommunicato habeatur, non tamen est necessarium, sed potest excommunicatus per seipsum in iudicio comparere: vt tradit Glossa in dicto capite intelleximus, verbo conueniri. Et ibi Innocent. Hostiens. Panormit. quos refert, & sequitur Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 8. in fine. Suar. *disp. 16. sect. 4. num. 6.* Coninch. *disp. 14. dub. 11. in fine.* Bonac. *disp. 2. de excommunicat. quast. 2. punct. 7. num. 8.* Fillucius *tract. 12. cap. 7. quast. 5. num. 181.* Mouet, quia in c. dilecti filij, & cap. vlt. de exceptionibus, permittitur absolute excommunicato respondere in iudicio. Non igitur hæc permissio credi debet restricta, ex capite intelleximus, maxime cum iure naturali concessa sit cuiuslibet propria defensio. Ergo quoties excommunicatus censet se melius posse per se ipsum defendere, quam procuratore interposito illi concedendum est. Adde si excommunicatus non possit per seipsum comparere, quoties medio procuratore prestare possit, neque Iudex possit eum admittere, quia prius probetur procuratoris impossibilitas; at inde lites dilarentur, & excommunicatus his dilationibus commodum reportabit. Non igitur præsumendum est id esse à iure statutum. Nam licet Textus in capite intelleximus decidat, debere excommunicatum, & verbum debet responsonem, & modum officij; diuersimodè tamen, nam responsonem ex necessitate, modum ex conuenientia. Quod colligo tum ex rationibus nuper dictis. Tum quia Pontifex solum interrogatus fuit, an excommunicatus in iudicio conuenitus obligatus esset respondere: Cui interrogatiõni respondit, debere; & licet huic responsoni modum addiderit, vt ea responso per alium fiat, id non ex necessitate, sed ex conuenientia dictum est; vt praxis, & vsus comprobant.

PUNCTVM XV.

De decimo effectu excommunicationis, qui est priuatio cuiuscuque vsus officij publici.

1. Etsi aliquibus placeat excommunicatum illicitè, & inualidè officium Tutoris, Curatoris, &c. exercere: Veritas est oppositum.
2. Assistentia Parochi excommunicati, etiam non tolerati matrimonium contrahentibus, valida est.
3. Licentiam concessam à Parocho alteri Sacerdoti assistendi matrimonio, etsi aliqui censent illicitam, & inualidam esse ab excommunicato vitando, veritas est valere.
4. Admissio, seu receptio professionis Religiosa facta ab excommunicato etiam vitando, valida est.

Aliquis videtur excommunicatum non solum illicitè, sed inualidè officium Tutoris, Curatoris, Hospitalarii, & similibus exercere; quia hæc officia est iurisdictionem non habeant autoritate publica constituuntur. §. Nam et ruelam instit. de excusationibus tutorum. At excommunicatus exclusus est ab omni vsu officij publici, vt potest quia à communione fidelium est separatus. Ergo, &c. Sic relato Hugolino *tab. 2. de censur. cap. 14.* docet Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 7. n. 2. Sed rectius Contrarium docuit Suar. *disp. 16. sect. 8. per tot.* Nam esto Tutor, Curator, Hospitalarius autoritate publica constituuntur, non tamen in utilitatem publicam, sed priuatam. Quæ autem in priuatam utilitatem constituuntur est autoritate publicæ, irrita non sunt, nisi excipiuntur

D 3 alias

aliàs acta à Procurore, Actore, Aduocato, & similibus irrita esse: contra supradicta, cum horum officia autoritate publicâ sint constituta.

2. Secundò assentientia Parochi excommunicati etiam non tolerari contrahentibus matrimonio valida est, quia hæc assentientia etiam autoritate publicâ præteritur non est actus iurisdictionis, cum sufficienter præteritur ab inuito, quod alienum est à iurisdictionis vsu, sed est executio cuiusdam conditionis à Concilio Tridentino requisitæ pro matrimonij valore, quæ cum nullibi annullatur facta ab excommunicato vitando, valida censeri debet: vt bene Sanch. lib. 3. de matr. disp. 2. 1. Henric. lib. 1. cap. 3. Rebell. lib. 2. de obligat. iustit. quest. 9. num. 9. Bonac. de matr. quest. 2. pun. 8. numero 1. 1. & de censur. disp. 2. quest. 2. pun. 5. num. 1. Gaspar Hurtado, disp. 7. difficult. 2. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 13. in fine. Coninch. disp. 27. dub. 2. concl. 7. Neque obstat excommunicatum vitandum testem esse non posse: quia Parochus matrimonio assentens non est testis depoens, sed inspiciens. Inspicere autem matrimonium, illique præsentem esse, vt postmodum testificari possit, valdè potest ab excommunicato vitando præstari. Adde testificationem excommunicati dum non excipitur validam esse, vt superius diximus.

4. Tertiò licentia concessa à Parocho excommunicato alteri Sacerdoti ad assistendum matrimonio illicita est, nisi gratuita necessitas urgeat; quia est quedam communicatio cum fidelibus, & de se grauis. Sed an valida sit? Dubium est. Conueniunt Doctores validam esse, si ab excommunicato tolerari præteritur, quia dum toleratur officium Parochi, & iurisdictionem retinet. At si ab excommunicato vitando concedatur, negat Coninch. disputat. 27. de matrim. dub. 2. num. 2. 5. Auila 2. puncti. de censur. cap. 6. disp. 3. dub. 3. concl. 4. & 5. validam esse concessionem; eo quòd hæc licentia sit actus iurisdictionis, quæ excommunicatus priuatus est. Quippe nullus potest alteri licentiam, & facultatem aliquid faciendi concedere, nisi iurisdictionem, vel dominium habeat, vel facultatis concessit, vel per personam cui conceditur. Præterea mediâ hac facultate Sacerdos qualificatur, vt matrimonio valdè assistat. Est igitur hæc facultatis concessio iurisdictionis actus. Redditi oppositum censet Sanch. d. disp. 2. 1. Filliuc. tract. 1. cap. 6. num. 204. Bonac. de matr. quest. 1. pun. 8. num. 2. 1. & de censur. disp. 2. quest. 2. pun. 5. num. 1. Gaspar Hurtado disp. 7. de excomm. difficult. 2. Quia concessio huius facultatis non est actus iurisdictionis, sed dominij, sicuti est quælibet procuratoris constitutio: cum Parochus nihil aliud faciat concedens hæc licentiam, quam potestatem assistendi, quam habet, in alterum subrogare. At hæc potestas residens in Parocho non est iurisdictionis, ergo neque illius in alterum subrogatio. Adde quòd Sacerdos à Parocho designatus potens sit matrimonio assistere, & ex eius præsentia matrimonium subsistat, non tam procedit à Parocho designante, quam à Concilio Tridentino concedente eam facultatem Sacerdoti, quem Parochus designauerit, sicuti ipse Parochus ex Tridentino habet esse inspectorem qualificatum, cuius præsentia valorem matrimonio præstat. Ex his solutum est fundamentum oppositum.

4. Quarto admissio, seu receptio professionis Religiosæ facta à Prælo excommunicato etiam vitando valida est, vt docet Sanch. lib. 6. in Decalog. capite 4. numero 78. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 13. in fine. Nam hæc admissio non est iurisdictionis propriæ, sed cuiusdam superioritatis vsus competens Prælo ratione sui officij: aliàs femina, & laicus, qui iurisdictionis Ecclesiasticæ incapaces sunt professionem admittere non possent. Ob eandem rationem valida est commissio admittendi professionem facta à Prælo excommunicato; quia ea commissio non est iurisdictionis, sed potestatis cuiusdam concessio admittendi obligationem, quam professus Religioni facit, obligandique Religionem ipsi professo sicuti cum Prælati alicui concedit facultatem admittendi contractum quo contrahens Religioni obligetur, & Religio contrahenti, non exercet propriè iurisdictionem, sed superioritatem.

PUNCTVM XVI.

De vndecimo effectu excommunicationis, qui est priuatio cuiuscunque civilis obligationis, & contractus

- 1. Excommunicatio interdicitur esse quælibet cum fidelibus contractum inire.
- 2. Plures censent prædictos contractus inuitidos esse in fauorem excommunicati, validos tamen in fauorem aliorum contrahentium.
- 3. Verus tam ex parte excommunicati, quam ex parte aliorum validos esse.
- 4. Aliqui limitant, vt prædicta doctrina procedat in contractibus nomine proprio celebratis, scilicet auctoritate publicâ, sed non approbatur.

- 5. Validum est contractum matrimonium ab excommunicato celebratum.
- 6. Validum quoque est testamentum etiam ab excommunicato vitando confectum.
- 7. Excommunicatus vitandus hæres institui potest.
- 8. Ab hac doctrinâ exceptiuntur aliquot casus.

Cum excommunicatio interdicitur sit quælibet cum fidelibus communicatio, vt constat ex toto titulo de sententia excommunicati. & ex pluribus Textibus relatis 1. 1. q. 3. manifestum est ei interdicitur esse quælibet cum fidelibus contractum inire, siquidem contrahendo communicatio hominum vitatur. Argum. leg. 1. §. conuentio ff. de Pactis.

Sed an contractus ab excommunicato initi firmitatem habeant indicatque obligationem tam ex parte excommunicati, quam aliorum quibuscumque celebrantur? Non ita constat: Nam Hostiensis, in cap. veritatis de Dolo & contumacia & est verò de sententia excommunicati. Cardinal. in cap. 1. de exceptionib. lib. 6. & in cap. quanquam de Vsuris. lib. 6. Archidiaconum cap. 1. de iure patronat. lib. 6. & alij relati à Mariano Socio in c. sacris n. 48. de sententia excommunicati, censent validos esse contractus in fauorem aliorum contrahentium non excommunicatorum, secus verò in fauorem excommunicati. Nam cum excommunicatus contrahens sit legum interdictionem communicationem transgressus, æquum non est, vt legibus ipsis subueniatur. Quod enim contra ius sit, pro infecto haberi debet. Regula qua contra ius ff. de Regulis iuris. Et confirmatur, excommunicatus petens in iudicio executionem contractus in excommunicatione initi non audit, sed repellitur. Cap. 1. de exceptionib. in 6. Alij vero aduertit excommunicatum agere possunt. Signum ergo est contractum in excommunicati fauorem non tenere; bene tamen in aliorum commodum.

Ceterum omnino tenendum est contractum initum ab excommunicato etiam vitando validum, & firmum esse, obligatque ex illo excommunicatum quibuscumque contrahit, & contrahentes ipsi excommunicato; vt ex communi sententia tradit Panormit. in cap. ad problematum n. 8. de sententia, & re iudic. Et ibi Felin. Rebuff. in cap. postulasti num. 1. 5. de Clerico excommunicati. in cap. Couarrua. in cap. alma mater 1. p. 4. 1. num. 9. Hugolin. tab. 2. de censur. cap. 2. §. 1. Sayrus lib. 2. de excommunicati. cap. 9. num. 11. Vazq. de excommunicati. dub. 8. Coninch. disputat. 34. dub. 12. num. 19. Gaspar Hurtado disp. 9. de excommunicati. difficult. 1. numero 5. & alij apud ipsos. Colligitur ex cap. cum illorum de sententia excommunicati. Cap. si quis fecerit. De eo qui duxit in matrimonium. Cap. inter dilecti de Donacionib. Cap. vltimam. de penis in 6. Ratio est manifesta; quia annullatio, irritatioque contractus, vt potè odiosa inducenda non est absque manifesto Textu, & ratione. At nullus est Textus, ex quo hæc irritatio colligi possit. Nam est legibus Ecclesiasticis interdicantur contractus cum excommunicato, non tamen irritantur. Non enim quicquid contra legem sit pro infecto habendum est, aliàs contractus non solum in fauorem excommunicati; sed etiam in fauorem aliorum non excommunicatorum irritus esset; siquidem ipsi etiam non excommunicati interdicitur esse cum excommunicato vitando communicatio. Regula qua contra ius sunt &c. intelligenda est de his que sunt contra ius irritatas, & annullans, secus verò de his que sunt contra ius tantum prohibens. Minus probat hæc contractus irritacionem, quod excommunicatus petens executionem contractus in excommunicatione initi repellatur; quia non repellitur eo quòd in excommunicatione fuerit celebratus, sed ex eo quòd ipse excommunicatus sit; siquidem ab excommunicatione absolutus agere in iudicio potest pro obligatione sibi excommunicato facta. Argum. cap. felix verus. cum autem de Penas, lib. 4. Et notauit Felin. in cap. si verò volum. 2. de sententia excommunicati. Ioann. de Sclua tract. de benef. 3. p. quest. 4. quos refert, & sequitur Sayrus lib. 2. de excomm. c. 9. n. 17. Gaspar Hurtado disp. 9. difficult. 1. num. 5.

Hinc fit validam esse venditionem, emptionem, locationem ab excommunicato factam, vt colligitur ex cap. si verò de sententia excommunicati, & capit. quoniam multos 11. quest. 3. Item validam esse donationem tum ab excommunicato, tum ipsi excommunicato factam; cap. inter dilectos, de donacionib. sicuti aduertit Sayrus, Coninch. Vazq. Hurtado supra. Bonac. disp. 2. q. 2. p. 5. num. 2.

Limitat prædictam doctrinam Sayrus dicto cap. 9. num. 14. vt procedat in contractibus priuatis, & nomine proprio celebratis; secus verò in iis, qui auctoritate publicâ, & ratione publici officij celebrantur, vt sunt contractus alienationis, & venditionis facti à Prælo excommunicato, & tutore, & Curatore & similibus circa res pupilli, & minoris. Sed rectius Sanch. lib. 7. in Decal. cap. 4. num. 78. Suar. disp. 16. de censur. sect. 8. censent prædictos contractus validos esse ob rationem sæpè didam, quia nullibi irritantur, & irritatio abique firmo fundamento inducenda non est, constatque ex his que puncti. præced. tradidimus.